

VALENTÍ GUAL, RAIMON MASDÉU I RAFAEL CATALÀ:
"ELS OCCITANS CERCAVEN A CATALUNYA UN LLOC MILLOR PER VIURE"

En **Valentí Gual i Vilà**, Doctor per la UB i professor d'Història Moderna, i en **Raimon Masdéu i Térmens**, Doctor per la UAB, han realitzat múltiples estudis sobre la història catalana, com ens demostra la seva extensa bibliografia.

Especialitzats en demografia històrica, han publicat *LA IMMIGRACIÓ OCCITANA A LA CATALUNYA MODERNA* (Rafael Dalmau, Editor, 2021, col·lecció Episodis de la Història, núm. 371), on analitzen aquest fenomen migratori, cabdal per a la nostra història, des del final de l'Edat Mitjana fins al segle XVIII. Aquest llibre ha estat el fruit d'un exhaustiu estudi per part d'ambdós historiadors.

Redacció.- Per a tots aquells que ho desconeguin, ¿què és la Demografia Històrica?

És una disciplina auxiliar de la Història que estudia l'evolució i les característiques de les poblacions pretèrites, amb atenció a factors quantitativs i qualitativs.

Redacció.- Catalunya, per la seva situació geogràfica, ha estat terra de pas i destinació de diverses migracions (grecs, romans, visigots, musulmans...). Per què, malgrat la importància de la immigració occitana en la història i en la configuració del nostre país, i l'existència de més de dos-cents cinquanta escrits, encara és massa desconeguda per a la majoria de la població?

Bàsicament, a causa del desconeixement general d'una història nacional que ha estat amagada, tergiversada, reduïda i esclavitzada a causa de les pressions i dels intents reiterats de genocidi cultural que patim els catalans.

Redacció.- Són molts els motius que ens recorden aquesta immigració (cognoms, topònims, cultura popular...), però heu realitzat una àmplia recerca també per arxius. Quines han estat les principals dificultats que heu patit en aquest procés d'investigació?

Tot i l'ampli ventall de fons documentals disponibles, no responen tots els interrogants plantejats. Les pèrdues de fons sacramentals, per exemple, menen a la impossibilitat de dur avaluacions de gran abast. Tenim fonts molt diverses, de naturalesa radicalment diferent. A més, no tots els registres són de consulta fàcil.

Redacció.- Per què marxaren aquests contingents de persones des d'Occitània? Guerres de religió? Pobresa endèmica? Altres motius? Provenien preferentment d'algunes comarques occitanes?

Buscaven un lloc millor on viure i que oferís possibilitats. Les pressions conjunturals en un marc de pobresa endèmica hi van ser decisives. Pensem en les guerres de religió entre catòlics i calvinistes (hugonots) al darrer terç del segle XVI que van migpartir bisbats, comtats i pobles.

Redacció.- I per què escolliren com a "terra promesa" Catalunya? Per proximitat? Per unes arrels històriques? Per semblança cultural i lingüística?

Hi va haver altres "terres promeses", però Catalunya tenia forts lligams amb Occitània que la desfeta militar de Muret, el 1213, no havien anul·lat. Vincles culturals, religiosos, dinàstics, lingüístics. El Casal de Barcelona havia intentat bastir una gran entitat mirant el nord, i França li ho va impedir amb el vistiplau de Roma i la disfressa d'una croada contra l'heretgia càtara.

Redacció.- Com era la Catalunya que es van trobar aquests immigrants occitans? Feblesa demogràfica, econòmica, conflictes ...? Expliqueu al llibre que no hi hagué cap generació de catalans en aquest període històric que no patís alguna calamitat.

Catalunya era un país d'una gran feblesa demogràfica. Devia tenir uns 400.000 habitants. Per tant, les densitats eren molt baixes i es requerien braços joves i mà d'obra barata. El nostre país patia problemes i dèficits importants en els àmbits social, econòmic i polític. És impossible de respondre en condicions aquí, en poc espai. De tota manera, bandolers, bruixes, pirates i corsaris, pugnes *in crescendo* en les relacions polítiques amb la monarquia hispànica, crisis agràries intermitents, el flagell de la pesta... L'afirmació que tanca la vostra demanda queda a bastament raonada en el llibre.

Redacció.- L'arribada de població occitana fou homogènia a tot el país o els immigrants preferiren unes determinades comarques? Els occitans eren d'un determinat gènere o edat habitualment o trobem famílies immigrants senceres?

No va ser homogènia. Eren sobretot homes joves. Per a més precisions, permeteu que us remetem a la lectura de la síntesi.

Redacció.- I la recepció? Foren ben rebuts per la societat catalana o es produïren malfiances? Alguns malnoms amb què eren anomenats (fins i tot en documents

oficials) ens parlen de "gavatxos", "gascons" o "francesos" emprats com a mots despectius.

Hi va haver un període, de mal precisar cronològicament, en què hom va considerar que els occitans eren "massa". Deixem de banda si eren molts o pocs. És tangencial. Els problemes comencen quan són considerats excessius en nombre. Llavors s'inicien els frecs típics i característics, dels quals l'aparició d'identificacions despectives només n'és una cara.

Redacció.- Un cop instal·lats, a què es dedicaven professionalment?

Molts eren "laboradores", o sigui, gent que venia la força dels seus braços en treball a pagès. De tota manera, se'n troben en tots els oficis dels sectors primari i secundari.

Redacció.- Es produïren molts matrimonis mixtos?

Depèn de les contrades. Ens movem en un interval d'entre el 5 i el 15% i cal considerar que els que s'arribaven a poder casar són la punta de l'iceberg.

Redacció.- Què fou la "Matrícula de Francesos" de l'any 1637?

El 1635 la monarquia hispànica i el regne de França entren en guerra. Olivares, privat de Felip IV de Castella, crea una Junta de Represàlies que rep l'encàrrec de censar tots els "francesos" residents al litoral català. Tem que actuïn com una cinquena columna. La mesura s'acompanya d'altres que estronquen el corrent migratori.

Redacció.- Anteriorment, al segle XIII i començaments del XIV també s'havia produït una altra immigració d'occitans arran de la situació patida a Occitània durant la Croada dels Albigesos. I trobem molts occitans ajudant en la conquesta i la repoblació del País Valencià i de Mallorca. D'aquella època encara és més complicat trobar dades, perquè no existien de manera constant els registres parroquials imposats després del Concili de Trento a meitats del segle XVI, que obligava a les parròquies a mantenir aquests censos. Quines diferències trobaríeu entre ambdues immigracions d'occitans?

Atenent l'estadi actual de les recerques, és molt difícil establir comparacions. El tipus i la naturalesa de les fonts documentals disponibles en els diversos períodes històrics imposen unes servituds ineludibles.

Redacció.- Al llibre dieu que "Tots som descendents d'immigrants". Per què? Quin paral·lelisme trobeu entre les immigracions dels segles XVI i XVII i les que vivim a Catalunya ara al segle XXI?

En un territori de pas com és Catalunya és realment difícil trobar algú que els seus avantpassats hagin viscut sempre al mateix indret. I no hem d'oblidar que som descendents d'un home i d'una dona. Els arbres genealògics sovint han oblidat les dones per demostrar que una família sempre ha sigut d'un lloc determinat. I els avantpassats de les dones, d'on han vingut? El principal paral·lelisme entre la immigració dels occitans i les immigracions actuals és que tots consideren Catalunya com una terra d'oportunitats.

Redacció.- Podem dir que els catalans també som occitans, com a conseqüència d'aquestes immigracions?

Som especialistes en demografia històrica i hem practicat la reconstrucció de famílies. Ras i curt, un arbre genealògic universal. Podem assegurar que un nombre significatiu de cognoms catalans actuals tenen ascendència occitana. Advertim, però, que la reconstitució familiar ho ha d'avaluar i que podem refiar-nos de sons i possibles etimologies.

Francesc Sangar. CAOC.